

Sygn. akt: I C 232/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2019 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Wojciech Waclaw
Protokolant:	sekretarz sądowy Justyna Szubring

po rozpoznaniu w dniu 29 maja 2019 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) SA w O.

przeciwko (...) (...), J. S. (1), J. S. (2), S. S., K. B., K. R. (...), E. S.- (...)

o zapłatę

utrzymuje w mocy w całości nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym w dniu 29 listopada 2018 r. przez Sąd Okręgowy w Olsztynie w sprawie (...) i zasądza solidarnie od pozwanych na rzecz powódki dodatkowe koszty procesu w kwocie 3600 zł.

Sygn. akt I C 232/19

UZASADNIENIE

(...) S.A. w O. wniosła o zasądzenie od pozwanych solidarnie kwoty 299526,82 zł z weksla z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 14 lipca 2018 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie solidarnie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazała, że jest w posiadaniu weksla wystawionego przez pozwaną B. (...) i poręczonego przez pozwanych J. S. (1), K. B., J. S. (2), K. R. (...), S. S., E. S.(...). Pozwani zostali zawiadomieni o wypełnieniu weksla in blanco, zgodnie z deklaracją wekslową, jednakże w określonym terminie zobowiązanie wekslowe nie zostało uregulowane.

(pozew k. 4).

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 29 listopada 2018 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie uwzględnił powództwo w całości, przyznając powódce zwrot kosztów procesu w kwocie 10 962 zł, w tym 7 217 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego (sygn. (...) - k. 41).

Zarzuty od tego nakazu wnieśli wszyscy pozwani, żądając jego uchylenia w całości i oddalenia powództwa oraz zasądzenia od powoda na ich rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu podnieśli, że dołączony do akt weksel został wystawiony na zabezpieczenie zobowiązań pozwanej spółki z tytułu umowy pożyczki kwoty 300 000 zł. W ich ocenie weksel został wystawiony wadliwie, gdyż nie wiadomo, w jaki sposób została ustalona kwota wpisana w wekslu (w ocenie pozwanych jest to kwotą zawyżoną), a dopiero przedstawienie przez powódkę informacji i dokumentów w tym zakresie umożliwi ocenę, czy było to działanie prawidłowe i „zgodne z zasadami współżycia społecznego”. Podnieśli nadto, że z uwagi na niezawinione problemy finansowe pozwana spółka straciła płynność finansową, popadła w zadłużenie, utraciła klientów i możliwość zarabiania. Okoliczności, w jakich to nastąpiło powinno uzasadniać zastosowanie art. 5 k.c., zwłaszcza w stosunku do pozwanych poręczycieli wekslowych.

(zarzuty k.58-62)

W odpowiedzi na zarzuty powódka podtrzymała swoje stanowisko przedkładając szereg dowodów na okoliczność wysokości zobowiązania zabezpieczonego wekslem.

Dołączając stosowne odpisy umowy, aneksu, wypowiedzenia oraz zawartej po wypowiedzeniu ugody oraz informacje o stanie zadłużenia wskazała, że zawarła z pozwaną (...) umowę pożyczki nr (...) z dnia (...) r. na potrzeby prowadzonej przez pozwaną Spółkę (...) (...) działalności gospodarczej, której to zabezpieczeniem spłaty pożyczki był między innymi weksel in blanco wystawiony przez Spółkę oraz poręczenie wekslowe pozostałych pozwanych.

Dodatkowo na rozprawie wyjaśniła, iż wszelkie wpłaty strony pozwanej zgodnie dokumentami zostały rozliczone. Już po wypowiedzeniu umowy strony zawarły ugodę regulującą spłatę niewielkiej części zadłużenia, tj. kwoty 28 452 zł. Zawarta ugoda dotyczyła części należności i nie wpłynęła na stan dochodzonej zaległości. Ugoda nie została rozszerzona na całą należność z wypowiedzianej umowy, bowiem pozwani nie wywiązali się z jej postanowień. Wraz z odpowiedzią na zarzuty powódka przedstawiła sposób wyliczenia tych zobowiązań na datę płatności weksla.

(pismo powódki k. 179, rozliczenia k. 205-208).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

(...) (...) Spółka (...) prowadzi działalność między innymi w zakresie obiektów służących poprawie kondycji fizycznej, działalność wesołych miasteczek i parków rozrywki, klubów sportowych. (...) są J. J. (...) i K. B..

(bezsporne, a nadto dowód: odpis KRS pozwanej Spółki k. 24-26)

W dniu 17 czerwca 2016 r. w O., pomiędzy (...) S.A. w O., a (...) (...) Spółka (...) została zawarta umowa pożyczki nr (...).

Na jej podstawie powódka udzieliła wymienionej Spółce pożyczkę w walucie polskiej w wysokości 300 000 zł na okres 84 miesięcy. Spółka zobowiązała się przeznaczyć pożyczkę na sfinansowanie zakupu urządzeń – trampolin – strefa rekreacyjna/uniwersalna. Współfinansowane przedsięwzięcie było zlokalizowane w O. przy ulicy (...).

Stron ustaliły wysokość oprocentowania pożyczki na poziomie 5,83% w stosunku rocznym, obowiązującą w całym okresie spłaty pożyczki.

W § 4 umowy strony ustaliły, że odsetki naliczane są od aktualnego stanu zadłużenia od dnia uruchomienia pożyczki lub jej części i nie są kapitalizowane.

Zabezpieczeniem spłaty pożyczki z odsetkami i innymi kosztami ubocznymi były między innymi:

- a) weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową pożyczkobiorcy,
- b) poręczenie wekslowe J. S. (1),
- c) poręczenie wekslowe K. B.,

- d) poręczenie wekslowe J. S. (2),
- e) poręczenie wekslowe K. R. (...),
- f) poręczenie wekslowe S. S.,
- g) poręcznie wekslowe E. S.(...).

Strony ustanowiły także zabezpieczenie rzeczowe w postaci hipoteki na nieruchomości E. S. (...)

Strony postanowiły, że spłata pożyczki i odsetek będzie odbywała się w systemie rat miesięcznych malejących i obejmować będzie stałą kwotę kapitału oraz kwotę odsetek liczonych od aktualnego zadłużenia w wysokościach i terminach ustalonych w harmonogramie spłat przekazanym pożyczkobiorcy.

W § 9 umowy ustalono, że pożyczka niespłacana w całości lub w częściach w terminie określonym w umowie pożyczki staje się od następnego dnia po upływie terminu spłaty zadłużeniem przeterminowanym i od każdej niezapłaconej w terminie raty pożyczki lub kwoty pożyczki oraz od kwoty stanowiącej niedopłatę raty pożyczki za każdy dzień opóźnienie w spłacie powódka mogła naliczać i pobrać odsetki od zadłużenia przeterminowanego w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie tj. dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (tj. 2 x stopa referencyjna NBP + 5,5 punktów procentowych), które na dzień zawarcia umowy pożyczki wynosiły 14%.

O powstaniu zadłużenia przedterminowego powódka miała zawiadomić lub wezwać do zapłaty pisemnie pożyczkobiorcę, poręczycieli i osoby udzielające rzeczowego zabezpieczenia, wyznaczając 14 dniowy termin spłaty wraz z odsetkami i kosztami. W przypadku nieuregulowania należności w tym terminie powódka mogła wypowiedzieć umowę.

W § 18 umowy strony ustaliły, że pożyczkodawca może wypowiedzieć/rozwiązać umowę pożyczki w całości lub w części między innymi w następujących przypadkach:

- a) pogorszenia się sytuacji ekonomiczno-finansowej i majątkowej pożyczkobiorcy w sposób zagrażający terminowej spłacie pożyczki i odsetek,
- b) zmiany lokalizacji przedsięwzięcia bez zgody (...),
- c) niespłacenia w całości lub części pożyczki lub odsetek w terminie wyznaczonym w umowie pożyczki.

Zawiadomienie o wypowiedzenie/rozwiązaniu umowy z 30-dniowym okresem wypowiedzenia miało zostać wysłane do pożyczkobiorcy, poręczycieli oraz osób udzielających rzeczowego zabezpieczenia.

W przypadku dochodzenia przez (...) roszczeń z weksla wystawionego jako zabezpieczenie udzielonej pożyczki, od dnia płatności weksla wyznaczonego przez (...) w zawiadomieniu o jego wypełnieniu i wezwaniu do jego wykupu, (...) uprawniona była do naliczania odsetek ustawowych za opóźnienie od niezapłaconej sumy wekslowej.

(ok. bezsporna, umowa pożyczki k.180-189)

W dniu zawarcia umowy tj. w dniu 17 czerwca 2016 r., pozwana Spółka reprezentowana przez wspólników J. S. (1) i K. B. złożyła do dyspozycji (...) weksel in blanco. Zgodnie z deklaracją wekslową powódka mogła wypełnić weksla w każdym czasie na sumę odpowiadającą zadłużeniu wystawcy wobec (...) łącznie z odsetkami, prowizją i kosztami oraz opatrzyć weksel datą płatności według własnego uznania oraz klauzulą „bez protestu”, zawiadamiając wystawcę listem poleconym ze zwrotnym poświadczeniem odbioru pod wskazany na deklaracji adres.

Pozostali pozwani poręczyli weksel, składając na nim własnoręczne podpisy i podpisując deklaracje, w których oświadczyli, że poręczają wekslowo za zobowiązania pozwanej Spółki z tytułu umowy pożyczki nr (...) z dnia 17 czerwca

2016 r. na kwotę 300 000 zł. Wskazali jednocześnie, że w razie wypełnienia weksła winny być zawiadomieni o terminie zapłaty analogicznie jak wystawca.

(dowód: (...) (...) (...) PL (...) j. k. 6 deklaracje wekslowe poręczycieli k 7-11v, weksel k. 5 i 5v)

Pismem z dnia 26 września 2017 r. (...) S.A. w O. wypowiedziała pozwanej Spółce umowę pożyczki z dnia 17 czerwca 2016 r. i wezwała do zapłaty kwoty 287 305,59 zł w terminie 30 dni. Wskazała, że do dnia 25.09.2017 r. zadłużenie z tytułu wymagalnego kapitału wynosiło 18 505,99 zł. Jednocześnie oświadczyła, że w przypadku uregulowania wszystkich wymagalnych należności tj. zaległych rat kapitałowo-odsetkowych, odsetek za nieterminową spłatę oraz kosztów pocztowych – wypowiedzenie utraci moc, a pożyczka będzie funkcjonowała na dotychczasowych warunkach. Informację o wypowiedzeniu wysłano również do poręczycieli tj. J. S. (1), K. B., J. S. (2), K. (...), S. S., E. S. (...).

(dowód: ok. niezaprzeczone, wypowiedzenie k. 192, zpo k.194-200)

W związku z wypowiedzeniem umowy pozwana Spółka pismem z dnia 20 11 2017 r. złożyła powódce propozycję wznowienia wypowiedzianej umowy, przy czym zadeklarowała ponowne podjęcie spłaty pożyczki od stycznia 2018 r., przy czym zwróciła się, o początkową możliwość spłaty rat w wysokości nieprzekraczającej poziom 30-35% wysokości rat naliczanych zgodnie z pierwotną umową.

Wniosek swój Spółka uzasadniła koniecznością przeprowadzenia zmiany sposobu użytkowania wynajętego lokalu w O., która trwała 6 miesięcy, co wiązało się z opóźnieniem w otwarciu P. (...), koniecznością modernizacji poszycia dachowego na kwotę około 300 000 zł z uwagi na wymogi przeciwpożarowe, licznymi kontrolami w zakresie ilości osób przebywających w obiekcie. Trudności te przyczyniły się do pogorszenia sytuacji spółki i ostatecznie konieczności przeniesienia P. (...) z O. do O., co wiązało się z licznymi i znacznymi nakładami finansowymi.

(dowód: pismo pozwanej Spółki k. 201)

W dniu 15 stycznia 2018 r. pomiędzy powódką, a pozwaną Spółką doszło do zawarcia ugody (...), której to przedmiotem było uregulowanie form, zasad i terminów spłaty zadłużenia wynikającego z trzech umów:

- a) objętej sporem w niniejszej sprawie umowy (...) (...) (...) z dnia 17 czerwca 2016 r., a nadto
- b) umowy nr (...) z dnia 17 czerwca 2016 r., **(której dotyczy niniejsza sprawa)**
- c) umowy nr (...) z dnia 17 czerwca 2016 r.,

W ugodzie m.in. wskazano, że na dzień 31 grudnia 2017 r. zobowiązanie z umowy nr (...) z dnia 17 czerwca 2016 r., wynosi łącznie 296 065,96 zł w tym:

- a) kapitał – 283 890,64 zł,
- b) odsetki – 11 896,92 zł,
- c) koszty – 278,40 zł.

Strony ugody oświadczyły, że wysokość zadłużenia nie jest sporna, jednocześnie Spółka oświadczyła, że uznaje zadłużenie we wskazanej wyżej wysokości i zobowiązała się spłacić część zadłużenia w wysokości 28 452 zł w 6 miesięcznych ratach, nie niższych niż po 4 742 zł w podziale na 3 pożyczki. Jednocześnie (...) zastrzegła prawo do wypowiedzenia umowy ugody ze skutkiem natychmiastowym w przypadku między innymi niewywiązaniu się dłużnika z jakichkolwiek postanowień umowy. W przypadku wypowiedzenia ugody całe zadłużenie miało stać się natychmiast wymagalne, a powódka miała przystąpić do realizacji zabezpieczenia swojej wierzytelności. Ugodę podpisali wspólnicy pozwanej Spółki oraz pozostali pozwani (poręczyciele).

(dowód: ugoda k. 202-204)

Pismami z dnia 3 lipca 2018 r. powódka zawiadomiła pozwaną Spółkę oraz poręczycieli (pозwanyh) o wypełnieniu wystawionego przez wystawcę weksla in blanco na kwotę 299 526,82 zł i opatrzyła go terminem płatności na dzień 13 lipca 2018 r. W imieniu pozwanej Spółki oraz poręczycieli, zawiadomienia odebrała K. (...). Korespondencja kierowana do pozwanej poręczycielki K. B. powróciła do nadawcy z adnotacją „mieszkanie zamknięte”..

(dowód: zawiadomienia i zpo k. 27-34, weksel k. 5 i 5v)

Stan zadłużenia pozwanej Spółki na datę płatności weksla obejmował:

- a) kapitał – 283 890,64 zł,
- b) odsetki przeterminowane – 13 994,38 zł,
- c) odsetki karne – 1 052,32 zł,
- d) odsetki umowne – 589,48 zł,

(dowód: zestawienie należności k. 205, zestawienie spłat i naliczenia odsetek k. 206-207)

Sąd zważył, co następuje:

Opisany wyżej stan faktyczny nie był sporny między stronami, w szczególności w zakresie łączących ich umów, przebiegu ich realizacji i wypowiedzenia oraz weksli gwarancyjnych wystawionych przez pozwaną spółkę i poręczonych wekslowo przez pozostałych pozwanych celem zabezpieczenia należności wynikłych z umowy.

Ostatecznie pozwani nie zakwestionowali również wysokości należności wynikających z umowy nr (...), a obejmujących zadłużenie z tytułu niezwróconego kapitału pożyczki i umówionych odsetek.

W tych okolicznościach, zważywszy, że pozwani ostatecznie nie spłacili wzmiankowanego zadłużenia, porozumienie wekslowe jakie zawarli z powódką upoważniało ją jako stronę umowy do wypełnienia weksla na kwotę niespłaconych należności pozwanej spółki. Deklaracje pozwanej spółki i poręczycieli nie zawierały w tym zakresie jakiegokolwiek ograniczenia kwotowego, zaś wymieniona w nich kwota „300 000 zł” odnosi się wyłącznie do wysokości pożyczki, której udzieliła powódka i której spłatę zabezpieczały weksel oraz poręczenie wekslowe.

W konsekwencji należało uznać, że powódka wypełniła weksel prawidłowo i zgodnie z treścią porozumienia, o czym to zawiadomiła pozwanych. Weksel zawiera wszelkie elementy wymagane przepisami art. 101 Prawa wekslowego, co oznacza, że wskazaną w nim kwotę pozwani powinni zapłacić w dniu 13.07.2018 r., zgodnie zaś z art. 47 Prawa wekslowego ich odpowiedzialność w tym zakresie była solidarna.

Nie spełniwszy zaś swojego świadczenia w tej ostatniej dacie, od dnia następnego pozostawali oni w opóźnieniu, które zgodnie z art. 481 § 1 i 2 k.c. upoważniało powódkę również do żądania odsetek ustawowych z tego tytułu od sumy wekslowej za okres od dnia następnego tj. 14.07.2018 r.

W ocenie Sądu brak było przy tym wystarczających podstaw do uznania, że żądanie powódki a jakikolwiek sposób miałyby naruszać zasady współżycia społecznego, co pozwani starali się uzasadnić trudną sytuacją materialną i utratą płynności finansowej wskutek przyczyn przez siebie niezawinionych.

W ocenie Sądu trudna sytuacja materialna pozwanych nie mogła stanowić samoistnej podstawy dla oddalenia powództwa, bowiem, nie może ona w ocenie Sądu niweczyć praw podmiotowych wierzyciela.

Ten bowiem nie przyczynił się w żadnym stopniu do zaistniałej sytuacji i trudno, by tym samym uznać, iż nadużył czy nadużywał swego prawa podmiotowego. (wyrazem dobitnym pozytywnych intencji w tym zakresie jest zawarta z pozwanymi ugoda)

Co więcej, jego statutowym zadaniem jest udział w szeroko pojętej działalności pomocowej, polegającej na rozdziale środków publicznych o charakterze pomocowym dla określonej kategorii przedsiębiorców.

Ów rozdział i kontrola zwrotu środków musi być ściśle reglamentowana, choćby z tego powodu, by zwracane środki pośrednio mogły być przeznaczane na kolejną pomoc dla kolejnych podmiotów pomocy tej wymagających.

Warto tu jedynie ubocznie wskazać, iż generalnie zastosowanie art. 5 kc nie może doprowadzić do nabycia ani trwałej utraty prawa podmiotowego (wyrok SN z 7 grudnia 1965 r., III CR 278/65, LexisNexis nr 314843, OSNCP 1966, nr 7, poz. 130, oraz wyrok SN z 8 listopada 1985 r., III CRN 343/85, LexisNexis nr 302018, OSNCP 1986, nr 10, poz. 161, z komentarzem S. Grzybowskiemu, Przegląd orzecznictwa i piśmiennictwa z zakresu prawa spółdzielczego 1986, poz. 57, oraz z omówieniem E. Łętowskiej, NP 1987, nr 7-8, s. 87 i 90)

Co prawda Sąd Najwyższy w niektórych wyjątkowych sytuacjach uznawał za dopuszczalne oddalenie powództwa ze względu na okoliczności, które mają charakter trwały, a tym samym dopuścił trwałe wyłączenie możliwości realizacji roszczenia pieniężnego, co prowadzi faktycznie do utraty prawa – por. wyrok SN z 13 kwietnia 2005 r., IV CK 663/2004, LexisNexis nr 377162), jednakże to ostatnie może mieć miejsce w sytuacjach skrajnie wyjątkowych, co z przyczyn wyłożonych wyżej nie zachodzi.

Przeciwnie, pożyczkę zaciągnął przedsiębiorca w związku z prowadzoną działalnością, z kolei potraktowanie poręczycieli w sposób faktycznie bezpowrotnie uprzywilejowany, w istocie zniweczyłoby cały sens zastosowanej instytucji zabezpieczenia, co z oczywistych przyczyn jest nie do przyjęcia.

Sytuacja strony pozwanej mogłaby ewentualnie uzasadniać zastosowanie przepisu art. 320 Kodeksu postępowania cywilnego (k.p.c.) i rozłożenie świadczenia na rzecz powódki na raty, niemniej pozwani nie przedstawili w tym zakresie żadnych konkretnych wniosków i realnych propozycji.

Podstaw do rozłożenia świadczenia na raty nie daje również analiza oświadczeń o stanie majątkowym i rodzinnym, złożonych przez nich przy wniosku o zwolnienie z opłaty od zarzutów. Ujawnione tam dochody oraz majątek w powiązaniu ze skalą zobowiązań pozwanych nie pozwala bowiem na racjonalne określenie rat, których wysokość dla każdego z pozwanych umożliwiałaby ratałną spłatę zobowiązania w realnym terminie.

Reasumując, skoro zarzuty pozwanych okazały się bezzasadne, nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym wydany pod sygnaturą (...) należało utrzymać w mocy w całości – zgodnie z art. 496 k.p.c. i na podstawie art. 101 prawa wekslowego w związku z art. 363 § 1 k.c. – również w zakresie kosztów procesu (art. 98 k.p.c.), które na etapie postępowania nakazowego obejmowały ¼ całej opłaty od pozwu oraz opłatę za pełnomocnictwo (17 zł) i wynagrodzenie pełnomocnika w stawce wynikającej z § 3 ust. 1 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłata za czynności radców prawnych (7 200 zł).

W związku ze skutecznym wniesieniem zarzutów i utrzymaniem nakazu zapłaty w mocy w całości, na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z § 3 ust. 2 i § 2 pkt 7 powołanego rozporządzenia, na rzecz powódki należało dodatkowo zasądzić koszty procesu w kwocie obejmującej różnicę wynagrodzenia jej pełnomocnika w postępowaniu nakazowym (7200 zł) i wynagrodzenia według zasad ogólnych (10 800 zł), tj. w kwocie 3 600 zł – analogicznie jak roszczenie główne, tj. solidarnie od wszystkich pozwanych.